

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jana Vyklického a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně **A. H.**, proti žalovanému **Odvolacímu finančnímu ředitelství**, se sídlem Brno, Masarykova 31, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci ze dne 15. 1. 2015, č. j. 59Af178/2014 – 39,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 20. 5. 2014, č. j. 12903/14/5000-14402-704211, bylo k odvolání žalobkyně změněno prvoinstanční správní rozhodnutí tak, že původně předepsaný úrok z prodlení úhrady daňových povinností daně z nemovitostí za zdaňovací období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009 ve výši 2.824 Kč, byl žalobkyni snížen na 2.476 Kč. Proti uvedenému rozhodnutí podala žalobkyně správní žalobu, v níž namítla, že jí nebylo umožněno seznámit se s podklady k rozhodnutí a navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil, popřípadě vyslovil jeho nicotnost. Domáhala se rovněž přiznání odkladného účinku žalobě.

Vzhledem k tomu, že žaloba byla podána u místně nepřislušného Krajského soudu v Brně, postoupil jí tento soud Krajskému soudu v Ústí nad Labem, pobočce v Liberci (dále jen „krajský soud“). Krajský soud nejprve zkoumal, zda jsou splněny podmínky meritorního projednání věci a zjistil, že žalobkyně neuhradila soudní poplatek. Výzvou ze dne 16. 9. 2014, č. j. 59 Af 178/2014 – 16, proto žalobkyni vyzval, aby ve lhůtě 5 dnů zaplatila soudní poplatek za správní žalobu a rovněž za návrh na přiznání odkladného účinku žaloby. Žalobkyně reagovala podáním ze dne 9. 10. 2014, v němž požádala o ustanovení zástupce z řad advokátů a o osvobození od soudních poplatků. Na výzvu soudu následně předložila vyplněné prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech (vzor č. 060 OSŘ).

O návrhu žalobkyně rozhodl krajský soud usnesením ze dne 15. 1. 2015, č. j. 59 Af 178/2014 – 39, tak, že jí osvobození od soudních poplatků nepřiznal a zástupce z řad advokátů neustanovil.

Krajský soud vyšel z toho, že je třeba ve smyslu ust. § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“), nejprve porovnat výdělkové a majetkové poměry účastníka řízení, který žádá o osvobození od soudních poplatků, s výší soudních poplatků a dalších případných nákladů spojených s předmětným řízením. Výsledkem této úvahy musí být závěr, zda je možno účastníkovi řízení přiznat osvobození od soudních poplatků či nikoli (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2005, č. j. 2 As 72/2003 - 74, stejně jako ostatní zde uváděné rozsudky zdejšího soudu dostupný na www.nssoud.cz).

Žalobkyně v žádosti uvedla, že nemá žádný majetek větší ceny, který by mohl být zpeněžen a použit k úhradě soudních poplatků, neboť je nezákonně obstaven a je na něj vedena exekuce. Z těchto důvodů proto nemůže se svým majetkem (větší hodnoty) volně disponovat.

Krajský soud souhlasil s tím, že nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce na majetek by mohly mít vliv na posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků, nicméně připomněl, že je to soud a nikoli žalobkyně, kdo je oprávněn tyto okolnosti posoudit. V tomto ohledu doplnil, že žalobkyně byla povinna pravdivě a úplně uvést veškerý svůj majetek větší hodnoty (nejen nemovitý), včetně přehledu účtů, na nichž má své finanční prostředky. Je-li majetek předmětem výkonu rozhodnutí nebo exekuce, bylo povinností žalobkyně uvést, na základě jakého rozhodnutí správního nebo soudního orgánu, a pro jakou dlužnou je majetek postižen a s jakou částí nelze disponovat. To však žalobkyně neuvedla a vlastnictví nemovitého majetku zmínila jen na okraj. Krajský soud ovšem z katastru nemovitostí zjistil a ověřil, že žalobkyně je vlastníkem nebo spoluvlastníkem velkého počtu nemovitého majetku v katastrálních územích S., H. R. nad J. a M. B. (staveb, pozemků, rodinných domů, budov bez č. p. a stavebních parcel), který nebyl v prohlášení vůbec uveden. Žádným způsobem rovněž nedoložila, že je na její majetek skutečně nařízena exekuce. Nakonec ani dluhy ve výši 320.000 Kč nepodložila žádným důkazem. Krajský soud proto dovedl, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků, neboť neunesla břemeno tvrzení, ani břemeno důkazní.

Vzhledem k tomu, že nebyla splněna již prvá z podmínek uvedených v ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s., dospěl krajský soud k závěru, že žalobkyně nesplňuje ani zákonné předpoklady k ustanovení zástupce z řad advokátů.

Kasační stížností ze dne 16. 2. 2015 napadá žalobkyně (dále „stěžovatelka“) usnesení krajského soudu z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) s. ř. s.

Uvádí, že krajský soud rozhodl na základě domněnek a v rozporu s předloženými podklady. Namítá také, že se nemohla k rozhodnutí jakkoli vyjádřit. Stěžovatelka se i nadále domnívá, že je žádost o osvobození od soudních poplatků důvodná a upozorňuje, že v daném případě soud nezvládl úlohu ochránce práv, k čemuž je Ústavou povolán především.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem proto navrhuje rozsudek krajského soudu zrušit a vrátit mu věc k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti stručně vyjádřil dne 17. 3. 2015. Uvedl, že rozhodnutí soudu považuje za správné a navrhl kasační stížnost zamítnout. Požádal rovněž o náhradu nákladů řízení v částce 300 Kč, kterou odvíjí od ustanovení § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal splnění podmínek řízení a konstatoval, že kasační

pokračování

stížnost je podána včas a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Co se týká podmínky zaplacení soudního poplatku a povinného zastoupení advokátem, ty splněny nebyly, nicméně na splnění těchto podmínek zdejší soud pro specifičnost případu netrval, neboť se stěžovatelka domáhá zrušení rozhodnutí, jímž jí byla žádost o osvobození od soudních poplatků zamítnuta (přiměřeně srovnej například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37, popřípadě rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19).

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.).

Stěžovatelka kasační stížnost podala z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) i e) s. ř. s., přičemž z povahy věci připadají v úvahu pouze důvody pod písmeny a), c) a d) tohoto ustanovení. Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda je napadené rozhodnutí přezkoumatelné, a zdali není stíženo zmatečností.

Problematika přezkoumatelnosti soudních rozhodnutí je již bohatě zmapována a existuje rovněž bohatá judikatura Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu, která se jí věnuje. Z konstantní judikatury zdejšího soudu je patrné, že rozhodnutí soudu je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů především tehdy, opírá-li soud rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75), nebo pokud zcela opomene vypořádat některou z uplatněných žalobních námitek (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 6. 2007, č. j. 3 As 4/2007 - 58, popřípadě rozsudek ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 - 74). Obdobně je rozhodnutí soudu zatíženo nepřezkoumatelností v případě, že se soud ztotožní se závěry správního orgánu a označí je za správné, přičemž se ale nevypořádá s věcnými či právními námitkami v žalobě uplatněnými proti takovým závěrům (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 12. 2005, č. j. 4 As 13/2004 - 55), respektive pokud z jeho odůvodnění není zřejmé, proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci účastníka řízení v žalobě a proč žalobní námitky účastníka považuje za liché, mylné nebo vyvrácené, a to zejména tehdy, jde-li o právní argumentaci, na niž je postaven základ žaloby (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 – 44).

Uvedenými deficity usnesení krajského soudu zatíženo není. Krajský soud totiž podrobně zkoumal, zda stěžovatelka soudu doložila a prokázala, že splňuje zákonné předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Z napadeného usnesení je dostatečně zřejmé, z jakých důvodů má krajský soud za to, že stěžovatelkou poskytnuté údaje nejsou úplné, průkazné a věrohodné. Přitom se opřel i o vlastní zjištění (skutečnosti známé mu z úřední činnosti), podle kterých stěžovatelka vlastní řadu nemovitostí, které ale neuvedla v prohlášení (vzor č. 060 OSŘ). Krajský soud tedy přezkoumatelným způsobem objasnil skutečnosti a právní důvody, které jej vedly k závěru, že u stěžovatelky nebyly splněny zákonné předpoklady pro to, aby byla osvobozena od soudních poplatků, a byl jí ustanoven zástupce (§ 36 odst. 3 a § 35 odst. 8 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto neshledal, že by napadené usnesení bylo nepřezkoumatelné ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Jinou vadu řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. stěžovatelka nenamítala a také Nejvyšší správní soud žádnou takovou vadu neshledal.

Následně zdejší soud zkoumal, zda není řízení předcházející napadenému rozhodnutí zatíženo zmatečností [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Nejvyšší správní soud pouze obecně posoudil, zda byly dány podmínky řízení, zda o věci nerozhodoval vyloučený soudce nebo soud nebyl nesprávně obsazen. Právě naplnění některého z uvedených předpokladů by totiž mohlo znamenat, že se jedná o rozhodnutí zmatečné (viz rozsudek Nejvyššího správního

soudu ze dne 18. 2. 2011, č. j. 4 Ads 150/2010 – 76, rozsudek ze dne 3. 8. 2005, č. j. 3 Azs 187/2005 – 52 či rozsudek ze dne 4. 5. 2005, č. j. 2 Afs 178/2004 – 128).

Nahlédnutím do spisu krajského soudu však Nejvyšší správní soud zjistil, že se o takový typ rozhodnutí jednat nemůže. Podmínky řízení byly bezpochyby splněny a ve věci rozhodoval soud ve správném obsazení. Stěžovatelka byla způsobilá být účastníkem řízení a nebyly zjištěny ani jiné důvody, jejichž následkem je zmatečné rozhodnutí. Kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. tak nemohl být naplněn.

Opodstatněná není konečně ani námitka, že krajský soud po právní stránce vadně posoudil otázku, zda stěžovatelka splnila podmínky pro to, aby byla osvobozena od soudních poplatků a byl jí ustanoven zástupce [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

Rozhodnutí o osvobození či neosvobození účastníka řízení od soudních poplatků, respektive o ustanovení či neustanovení zástupce tomuto účastníku, je výsledkem řízení, v němž soud z podnětu žadatele (účastníka řízení) zkoumá jeho majetkové a osobní poměry a následně je poměřuje s výší nákladů žadatele (účastníka řízení) na probíhající soudní spor (nejen s výší soudního poplatku). Soud zde tedy primárně zkoumá, zda si uvedený účastník řízení „může vedení sporu dovolit“, či nikoliv. Jinak řečeno, soud se zabývá jen otázkou, zda pro žalujícího účastníka řízení vedení sporu s žalovaným, spojené s povinností uhradit soudní poplatek, již znamená zásah do jeho práva na přístup k soudu.

Krajský soud vyšel zcela správně z předpokladu, že důkazní břemeno k prokázání nedostatku prostředků k vedení soudního sporu (k úhradě soudního poplatku, nákladů na zastoupení) nese účastník řízení, který se osvobození od soudních poplatků domáhá. Stěžovatelka nepochybně měla prostřednictvím prohlášení o osobních a majetkových poměrech dostatečný prostor k tomu, aby břemeno tvrzení a důkazní unesla. Krajský soud ovšem zjistil, že vyplněné prohlášení neobsahuje všechny podstatné skutečnosti. Stěžovatelka nespécifikovala veškerý nemovitý majetek a neuvedla ani přesnou výši svých závazků. Nedoložila také, na jaký majetek a v jakém rozsahu na něj byla nařízena exekuce. V tomto směru je nutné zdůraznit, že krajský soud není při rozhodování podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. a ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. bezvýhradně vázán stěžovatelkou doloženými tvrzeními o výši jejích příjmů a osobním majetku. Naopak, je povinen přihlídnout i ke skutečnostem, které zná ze své úřední činnosti nebo ke zjištěním svědčícím o tom, že stěžovatelkou předestřené údaje jsou neúplné, nesprávné či nepravdivé. Jinak by postrádalo soudní rozhodnutí v těchto otázkách své opodstatnění. A právě tak tomu bylo i v nyní projednávané věci.

Krajský soud ve svém usnesení přesně specifikoval a identifikoval soudu zamlčený nemovitý majetek stěžovatelky, nacházející se v katastrálních územích S., H. R. nad J. a M. B. Stěžovatelka je například výlučným vlastníkem rodinných domů č. p. X a X s pozemky a podílovou vlastníci rodinného domu č. p. X s pozemky v obci S., dále výlučnou vlastníci řady budov a stavebních parcel v obci M. B., spoluvlastnicí budov a stavebních parcel v obci R. nad J., atd. Chtěla-li za tohoto skutkového stavu stěžovatelka vyvrátit uvedená zjištění a uvedené závěry krajského soudu, měla Nejvyššímu správnímu soudu předestřít důkazy a tvrzení, že se krajský soud v této otázce mylí. Toto však stěžovatelka neučinila. Nejvyšší správní soud proto nemá žádný důvod o správnosti napadeného usnesení pohybovat a zrušit je pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předchozím řízení.

Opodstatněná není ani námitka, že ze strany krajského soudu došlo k porušení čl. 90 Ústavy a ustanovení § 6 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 64 s. ř. s., nebyla-li osvobozena od soudních poplatků, respektive že správní soud s ní jako s účastníkem jednal v řízení nepředvídatelně, v důsledku čehož jí nebyla poskytnuta soudní ochrana.

pokračování

Krajský soud dal stěžovatelce dostatečný prostor k prokázání všech relevantních skutečností a umožnil jí domáhat se efektivně zákonem zaručených práv. Stěžovatelka však sama svým přístupem nabízené možnosti nevyužila, nesplnila svou zákonnou povinnost podle § 36 odst. 3 s. ř. s. doložit relevantní skutečnosti, neboť správnímu soudu předestřela neúplné a zkreslené údaje. Krajskému soudu, ani nyní Nejvyššímu správnímu soudu, nepřísluší hodnotit, jakými pohnutkami byla stěžovatelka vedena, pokud soudu uváděla nepravdivé nebo neúplné údaje. Rozhodně však z ničeho nevyplývá, že by krajský soud nerespektoval procesní práva stěžovatelky a zásadu součinnosti s účastníky řízení, zakotvenou v ustanovení § 6 o. s. ř.

Na základě všech shora uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalovanému zdejší soud nepřiznal požadovanou paušální náhradu nákladů řízení s ohledem na předchozí judikaturu, která zpravidla neumožňuje přiznat náhradu nákladů řízení správním orgánům, pokud se jedná o náklady nepřesahující rámec běžné úřední činnosti, jako tomu bylo i v této věci (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 - 47). Nejvyšší správní soud proto v jeho případě rozhodl tak, že se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. září 2015

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu